

Єгорова І.В. Практика реалізації педагогічних проєктів і фандрайзинг у сфері вищої освіти. Інноваційна педагогіка:
Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій.

2021. № 37. 13 с.

Тематична рубрика: Теорія і методика професійної освіти
УДК 378.4.014.543.1:339.138:37.014.543.3 (072)

**ПРАКТИКА РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРОЄКТІВ І
ФАНДРАЙЗИНГ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

**PRACTICE OF IMPLEMENTATION OF PEDAGOGICAL
PROJECTS AND FUNDRAISING IN THE FIELD OF HIGHER
EDUCATION**

Єгорова І.В.,

канд.пед. наук, доцент,

доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту

імені Богдана Ступарика,

Прикарпатського національного університету

імені Василя Стефаника

Стаття присвячена актуальній проблемі підготовки сучасного випускника закладу вищої освіти до професійної діяльності. Зазначена проблема зумовлена новими вимогами, що диктує ринок праці, стосовно конкурентоздатного фахівця, а саме: здатність і готовність до безперервної освіти, систематичне самовдосконалення, професійна мобільність, здатність до критичного мислення, креативність, підприємливість, вміння працювати самостійно, готовність до роботи в команді. Доведено, що втілення у практику сучасного ЗВО методики створення та реалізації педагогічних проєктів сприятиме забезпеченню формування високого рівня професійних

компетентностей студентів та дозволить здобувачу освіти успішно інтегруватися у реалії сучасних ринкових відносин. З'ясовано, що використання методу проектів дозволяє здійснювати міжпредметну інтеграцію, формує у студентів здатність до здійснення практичної діяльності, тобто здатність визначати мету діяльності та планувати шляхи її досягнення, аналізувати та оцінювати результати. Установлено, що проектну діяльність та фандрайзинг у сфері освіти можна віднести до розряду інноваційної, яка передбачає перетворення реальності, що будується на основі відповідних технологій, що піддаються освоєнню і вдосконаленню. Їх застосування у освітньому процесі вищої школи сприяє виробленню вміння взаємодіяти з різними людьми, набуттю навичок стресостійкості, формуванню лідерських якостей, пунктуальності, організованості, толерантності. З метою надання магістрам теоретичних знань та практичних навичок з ефективного фінансового забезпечення та управління проектами в освітній сфері, а також задля впровадження проектів у практичну діяльність, в освітню програму для магістрів спеціальності «Освітні, педагогічні науки», у цикл дисциплін за вільним вибором студента, введено «Управління проектами і фандрайзинг у сфері освіти». Предметом навчальної дисципліни є вивчення способів залучення ресурсів(фандрайзинг) на реалізацію проектів у сфері освіти а також надання практичних рекомендацій щодо їх планування та реалізації. Вважаємо, що участь студентів у проектній діяльності та фандрайзингу може сприяти розв'язанню проблеми невідповідності випускників до вирішення професійних завдань і, як наслідок, спонукати їх до навчання протягом всього життя.

Ключові слова: педагогічний проект, фандрайзинг, заклад вищої освіти, здобувач вищої освіти, магістр.

The article is devoted to the topical problem of preparation of a modern graduate of a higher education institution for professional activity. This problem is due to the new requirements dictated by the labor market for a competitive

specialist namely: ability and readiness for continuing education, systematic self-improvement, professional mobility, ability to think critically, creativity, entrepreneurship, ability to work independently, willingness to work in a team in a highly competitive environment. We have proved that the implementation of methods of creating and implementing pedagogical projects in practice in a modern institution of higher education, will help ensure the formation of a high level of professional competencies of students and allow students to successfully integrate into the realities of modern market relations. We found that the use of the project method allows for interdisciplinary integration, creates in students the ability to implement practical activities, the ability to determine the purpose of activities and plan ways to achieve it, analyze and evaluate results. We have established that project activities and fundraising in the field of education can be classified as innovative, which involves the transformation of reality, which is built on the basis of appropriate technologies that can be mastered and improved. Their use in the educational process of higher education contributes to the development of the ability to interact with different people, the acquisition of skills of stress resistance, the formation of leadership qualities, punctuality, organization, tolerance. In order to provide masters with theoretical knowledge and practical skills in effective financial support and project management in the field of education, as well as for the implementation of projects in practice, in the educational program for masters, specialty "Educational, pedagogical sciences" in the cycle of disciplines of free choice of the student introduced "Project Management and Fundraising in Education". The subject of the discipline is to study ways to attract resources (fundraising) for the implementation of projects in the field of education and to provide practical recommendations for their planning and implementation. We believe that the participation of students in project activities and fundraising can help solve the problem of unpreparedness of graduates to solve professional problems and, as a result, encourage them to learn throughout life.

Key words: pedagogical project, fundraising, institution of higher education, applicant for higher education, master.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Процес входження України в світовий освітній простір зумовлює зміну парадигми щодо усвідомлення концептуальних вимог стосовно підготовки сучасного випускника ЗВО, оскільки теперішній ринок праці диктує свої вимоги. Процес переорієнтації економіки країни на інноваційний шлях розвитку формулює нові стратегічні завдання щодо модернізації системи вищої освіти і розвитку кадрового потенціалу, які включають у себе в якості пріоритетних завдань власне формування у випускників вітчизняних ЗВО компетенцій інноваційної діяльності, як то: здатність і готовність до безперервної освіти, систематичне самовдосконалення, професійна мобільність, здатність до критичного мислення, креативність, підприємливість, вміння працювати самостійно, готовність до роботи в команді у висококонкурентному середовищі тощо. Саме тому стратегія розвитку вітчизняної вищої освіти окреслює перед освітнім процесом концептуальні завдання: а) формування умінь і навичок критичного мислення в умовах роботи з великими обсягами інформації; б) формування навичок самостійної роботи з використанням нових інформаційних технологій; в) формування навичок самоосвіти, розвиток здібностей до академічної мобільності студентів.

Сучасна педагогіка та методика викладання володіє широким спектром педагогічних технологій направлених на формування професійних компетентностей студентів, як їх здатності застосовувати знання, уміння, особистісні якості для успішної діяльності в певній галузі. Сьогодні у процесі викладання різноманітних дисциплін широко застосовується метод проектів, що спрямований на розвиток творчих здібностей студентів, залучення їх до дослідницької діяльності та організацію навчання-співпраці. Проте, незалежно від основних цілей, освітніх завдань та результатів функціонування тієї чи іншої освітньої системи екзистенціальним питанням завжди буде те, яким чином та чийм коштом буде здійснюватися реалізація цих освітніх проектів. Ось чому одним із перспективних напрямків у процесі

підготовки сучасного випускника ЗВО є формування у них цілісного уявлення про фандрайзинг як практики залучення коштів на освітні проекти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідники методу проектів (Л.Долгополова, І.Зимня, В. Киричук, О.Купенко, І.Ліпський, Л.Ноздріна, В.Юсупов та ін..) сходяться на думці, що використання методу проектів є одним із варіантів вирішення завдання модернізації вищої освіти, реалізація якого дозволяє здійснювати міжпредметну інтеграцію, формує у студентів здатність до здійснення практичної діяльності, тобто здатність визначати мету діяльності та планувати шляхи її досягнення, аналізувати та оцінювати результати : «метод проектів став викликом освіти, що орієнтує особистість на відповідність тимчасовим запитам суспільства, виробничої сфери, та виступає як процес зовнішніх освітніх впливів на внутрішні особистісні структури» [6, с. 10]. Цікавими у контексті нашої публікації є творчі пошуки вітчизняних науковців у галузі залучення коштів на реалізацію проектів у сфері освіти : І Климчук, О.Кобзарев, І.Мінгазутдінов, О.Шнирков та ін.. Етимологія терміну фандрайзинг походить від двох англійських слів «fund» - кошти, фонди та «raise» - піднімати, збільшувати, тобто, дослівний переклад, - це залучення коштів, ресурсів. Т. Крупський дає визначення фандрайзингу як діяльності: «по залученню фінансових, матеріальних та людських ресурсів для роботи неприбуткових організацій та реалізації їх проектів, які ставлять перед собою соціально значущі цілі [3,с.2]. Ми цілком погоджуємося із таким твердженням, однак вважаємо більш повним визначення, запропоноване О.Чернявською та А.Соколовою: «Фандрайзинг - це професійна діяльність щодо мобілізації фінансових та інших ресурсів для реалізації соціально значущих і науково-дослідних неприбуткових проектів, яка вимагає спеціальних знань та навичок фандрайзера, що можуть вплинути на прийняття позитивного рішення донора» [7,с.12].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз публікацій дозволяє стверджувати, що система вищої освіти в Україні, як,

зрештою, і вся соціальна сфера завжди знаходилась на держаному фінансуванні, яке, особливо останніми роками, не здатне покривати поточні витрати на розвиток. Саме тому «виникає необхідність отримання більш повної інформації та більш детальної інформації щодо існуючого зарубіжного та вітчизняного досвіду залучення додаткових фінансових ресурсів на освітні проекти/програми» [1, с.13]. Ось чому беззаперечним є той факт, що втілення у практику сучасного ЗВО методики створення та реалізації педагогічних проектів сприятиме забезпеченню формування високого рівня професійних компетентностей студентів та дозволить здобувачу освіти успішно інтегруватися у реальність сучасних ринкових відносин.

Сьогодні у системі вищої освіти все частіше застосовуються ідеї варіативності, багатовекторності. Сучасна освітня система різко збільшує обсяг наукової, дослідницької роботи здобувачів освіти та, зокрема, магістрів і ставить їх перед необхідністю не тільки робити власні кроки у науці, здійснювати певні теоретичні відкриття, але і досягати їх успішної апробації на практиці. Таким чином, сфера діяльності майбутнього магістра сьогодні створює об'єктивні передумови для здійснення ним самостійного і відповідального професійного вибору. Сказане обумовлює виникнення протиріччя між підвищенням вимог до студента, майбутнього магістра, продиктованих змінами у суспільстві, і недостатньою підготовкою здобувача освіти до повноцінної професійної діяльності, що відрізняється самостійністю, відповідальністю та здатністю робити умотивований вибір. Саме тому, однією з умов що дозволить вирішити дане протиріччя, на наш погляд, є формування принципово нової, інтегративної якості студентів ЗВО, яка проявляється у здатності приймати обґрунтовані рішення, робити адекватний особистісний вибір щодо способів навчальної, наукової-пошукової та практичної діяльності, що може бути реалізовано завдяки саме методу проектів та фандрайзингу .

Мета статті: проаналізувати особливості застосування педагогічних проектів у сучасному ЗВО та способи їх реалізації засобами фандрайзингу.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні система вищої освіти розглядає інноваційну педагогічну діяльність як діяльність, що спрямована на пошук, вивчення, поширення, розробку і впровадження педагогічних і організаційних інновацій, на передачу результатів фундаментальних і прикладних науково-дослідних розробок в освітній процес і створення інноваційного освітнього середовища, яка забезпечує інноваційну активність всіх учасників освітнього процесу. Звідси, сучасний конкурентоздатний випускник повинен бути спеціалістом із сформованими професійними компетентностями, професіоналізм якого відповідає потребам інноваційного середовища. Тобто, затребуваний на ринку праці випускник повинен володіти не тільки комплексом певних знань учнів і навичок, але, в першу чергу, бути здатним успішно адаптуватися до швидкоплинних змін у суспільстві, вміти оперативно реагувати на нововведення у професійній сфері, що і становить основу соціальної успішності особистості. Діалектика життя вказує, що актуальність для практичної діяльності певного набору знань швидко стає застарілою, проте здатність та вміння постійно ці знання оновлювати, підтримувати професійні навички в актуальному тонусі є важливим та цінним для працівника улюбій сфері діяльності. Саме тому перед викладачем сучасного закладу вищої освіти стоїть непросте завдання у плані побудови навчального процесу у відповідності зі стратегією як особистісного так і професійного розвитку студента: суб'єкт –об'єктна взаємодія між викладачем та здобувачем освіти трансформується у суб'єкт-суб'єктну, де студент вже є активним повноцінним учасником освітнього процесу та здатен сам вибудовувати свою індивідуальну освітню траєкторію.

Для студентів проект виступає засобом самореалізації, який дає можливість розкрити свій творчий потенціал, тобто проектна діяльність дозволяє здобувачам освіти проявити як свої індивідуальні якості так і розвиває досвід роботи в команді - де кожен здатен спробувати свої сили,

застосувати здобуті знання на практиці, здійснити особистий внесок у справу та представити отриманий результат на широкий загал. Отже, на відміну від традиційних методів навчання, де студент виступає у ролі пасивного слухача - здобувача знань, метод проектів дозволяє формувати власне креативну особистість. З точки зору діяльності викладача – метод проектів виступає як засіб розвитку, навчання та виховання, що сприяє виробленню у студентів навичок проектної діяльності, допомагає здійснювати пошук інформації, сприяє самовдосконаленню, дослідницькій та творчій активності. Викладач, який застосовує у своїй діяльності метод проектів, стає модератором самостійної діяльності студентів, організатором їх творчих пошуків. Метод проектів в освітній системі забезпечує якість, містить дослідне і творче начало. Ось чому сьогодні проектну діяльність можна віднести до розряду інноваційної, яка передбачає перетворення реальності, що будується на основі відповідних технологій, які піддаються, освоєнню і вдосконаленню. Перевага даного методу полягає і у виробленні вміння взаємодіяти з різними людьми, у набутті навичок стресостійкості, у формуванні лідерських якостей, пунктуальності, організованості, толерантності. Як слушно зауважує О.Купенко: «Проект - це ідеальний образ майбутнього з потрібними перевагами, що супроводжується описом процедури перетворення цього образу в об'єктивну реальність з урахуванням обмежень: людських, матеріальних і часових ресурсів»[4, с.48]. Суголосно із таким визначенням є і твердження, що проект це: «сукупність всіх пов'язаних процесів, що ініціюються та виконуються з метою досягнення поставлених цілей в межах запланованого терміну, матеріальних, фінансових та інших ресурсів»[2, с.6].

Педагогічний творчий проект - це продукт інтелектуальної або матеріальної форми, що досліджений і вироблений власними силами студента від створення-генерації ідеї і аж до її реалізації та має суб'єктивну або об'єктивну новизну. Даний вид діяльності дає можливість студентам розібратися в питаннях, що є для них важливими з точки зору майбутньої професійної діяльності. Викладач має право запропонувати тематичне поле,

проте студенти самостійно обирають те, що для них є пріоритетним. Педагогічний проект ґрунтується на розвитку пізнавального інтересу, на вмінні незалежного конструювання власних знань, орієнтації в інформаційному просторі, розвитку критичного і творчого мислення, вміння побачити, сформулювати і вирішити проблему, що виникла. Крім того, проектна діяльність може містити дослідний компонент, у випадку, якщо вона буде ефективно організована, ми зможемо отримати навіть результат у вигляді інновації певного типу, що визначається рівнем і складністю поставленої проблеми. Саме тому дослідницький напрямок проектної діяльності сьогодні стає таким, що має перспективи. Це пов'язано з реаліями сьогодення та вимогами сучасної дійсності. Робота над груповими педагогічними проектами сприяє формуванню комунікативної компетентності, підприємливості студентів. У них активізуються ті знання, які до цього часу не були актуальними, відбувається стимуляція до отримання нових знань, розвивається відповідальність, взаємоповага, взаєморозуміння. Беручи участь в проектній діяльності, студенти опановують практичні навички роботи з навчальною, науковою, спеціальною та довідковою літературами.

Процес навчання, набуття досвіду діяльності сьогодні вже не обмежується виключно різними видами практик. Набуття досвіду діяльності для студентів сьогодні - це спільна творча діяльність на заняттях, яка може реалізовуватися в процесі проектної діяльності. Однак успішне впровадження проектного навчання в сучасну освітню практику можливе за дотримання певних умов, оскільки :«Управління проектом — це діяльність, спрямована на реалізацію проекту з максимально можливою ефективністю при заданих обмеженнях за часом, коштами (і ресурсами), а також якості кінцевих результатів проекту» [5, с.13] .

У процесі вивчення на спеціальності «Освітні, педагогічні науки» дисципліни «Практика реалізація педагогічних проектів» ми з'ясували, що організація проектної діяльності вимагає чіткої реалізації педагогічних

вимог: 1) забезпечення якісного методичного підґрунтя процесу засвоєння знань: тобто, в основі методу проектів застосовувати елементи проблемного, дистанційного, розвиваючого навчання, тощо; 2) забезпечення технологічного обґрунтування: логічне створення портфоліо, в якому обов'язковим є наявність: паспорта проекту, методичної карти проекту, планів виконання всього проекту та кожного з його етапів, результатів досліджень і аналізу, фіксації різних ідей, гіпотез та рішень, матеріалів до захисту проекту; 3) презентація проекту. Презентація повинна містити такі елементи: короткий опис проекту, обґрунтування унікальності пропозиції, аналіз ринку, план продажів і маркетинговий план, аналіз конкурентів, опис управлінської команди, фінансовий і інвестиційний план. Проект оцінюється за такими параметрами: а) креативність ідеї; б) ретельність розробки бізнес-проекту; в) рівень володіння навичками презентації; г) ефективність використання візуальних засобів; д) ентузіазм і зацікавленість авторів своєю ідеєю. Творчі педагогічні проекти особливо корисні для студентів педагогічних спеціальностей, оскільки готують їх до майбутньої професійної діяльності. У процесі підготовки і виконання проектів здійснюється синтез основних функцій професійної діяльності педагога: організаційної, пошукової, аналітичної, комунікативної, прогностичної, творчої. Сучасні студенти повинні усвідомлювати, що володіння проектними технологіями та вміння їх успішно реалізувати, підвищує мобільність молоді, розвиває розуміння, необхідні для професійного спілкування, кар'єрного зростання, роботи в команді. Власне володіння методикою підготовки та реалізації проектів у поєднанні із практикою залучення коштів на освітні проекти може забезпечити ефективну підготовку випускника ЗВО до роботи у сучасних ринкових відносинах.

Поширеним видом педагогічних проектів, що пропонувався магістрам спеціальності «Освітні, педагогічні науки» (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника) був власне творчий проект. Методика даного виду проекту передбачала такі етапи: висунення магістрами ідеї;

розробка плану та реалізації проекту, створення реального продукту. Так, у рамках участі у конкурсі студентських проектів, пропонується розробити ідею створення педагогічного проекту, продумати основні елементи бізнес-плану, підготувати електронну презентацію і захистити свою бізнес-ідею у ході публічного виступу. Магістрами на конкурс було представлено як колективні так і індивідуальні творчі проекти у вигляді презентацій та відеороликів: Благодійний проект «Мистецтво для життя», культурний проект «Вулицями Львова», профорієнтаційні індивідуальні та групові проекти-відеоролики (з кращими проектами-зразками можна ознайомитися на сайті кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника).

З метою надання магістрам теоретичних знань та практичних навичок з ефективного фінансового забезпечення та управління проектами в освітній сфері, а також задля впровадження проектів у практичну діяльність, в освітню програму для магістрів спеціальності «Освітні, педагогічні науки» у цикл дисциплін за вільним вибором студента введено «Управління проектами і фандрайзинг у сфері освіти». Предметом навчальної дисципліни є вивчення способів залучення ресурсів(фандрайзинг) на реалізацію проектів у сфері освіти а також надання практичних рекомендацій щодо їх планування та реалізації. Дисципліна забезпечує набуття студентами знань у галузі фандрайзингу, педагогічного проектування; ознайомлює їх із проектною технологією в освітній сфері. Курс охоплює характеристику основ фандрайзингу, розгляд питань щодо організації фандрайзингової діяльності в освітній сфері, вибору стратегії фандрайзингу, розробки та реалізації проектів у рамках фандрайзингу. Реалізація студентських проектів в рамках освітньої програми ставить за мету якісну підготовку випускника вищої школи до професійної діяльності. Участь студентів у проектній діяльності та фандрайзингу може сприяти розв'язанню проблеми невідповідності

випускників до вирішення професійних завдань і, як наслідок, спонукати їх до навчання протягом всього життя.

Реалізація фандрайзингових технологій у процесі навчання у ЗВО неможлива без активності самих учасників освітнього процесу. При актуалізації даного поняття особливу важливість має розвиток особливого типу активності - пошукової, перетворювально-креативної, усвідомленої, цілеспрямованої. Така усвідомлена активність, обумовлена власне цілепокладанням і самосвідомістю здобувача освіти, що здійснюється вільно без примусу. При цьому особливістю даного типу активності є те, що свобода визнається не тільки за викладачами, але і за здобувачами освіти, яким надається право вибору, право висловлювати свої думки. Тобто такий тип активності передбачає партнерські відносини, діалогічність на рівні викладач-студент-магістр. Зазначена форма взаємодії надає свободу вибору всім учасникам освітнього процесу та характеризуються зрілістю, відповідальністю за зроблений вибір. Звідси, проектна діяльність і фандрайзинг у процесі магістерської підготовки передбачають наявність ряду спеціальних здібностей здобувачів освіти як то здатність до прийняття рішень, рефлексія та аналіз професійної ситуації і власного досвіду, усвідомлення своєї соціальної позиції, соціальної свободи, здатність думати і діяти незалежно, не боятися брати на себе відповідальність за управління процесом, що, у свою чергу, дозволяють магістрам педагогічного профілю здійснювати вільний і відповідальний вибір щодо власної діяльності. Важливою умовою для опанування здобувачем вищої освіти, магістром основами фандрайзингу є і розвинена особиста відповідальність за прийняття рішень, так само як і за їх виконання-здійснення у реаліях швидко змінюваного суспільства. Саме тому проектна діяльність та фандрайзинг розглядається нами як певна форма активності, як раціональне, прагматичне начало, що спрямоване на розвиток особистості студента, магістра - майбутнього конкурентоздатного успішного претендента на ринку праці.

Висновки. Отже, метод педагогічних проектів ґрунтується на інтересі, на творчій самореалізації особистості того, хто навчається, перебуває в професійному розвитку. Основна мета проектних технологій це стимулювання студентів до самостійного набуття знань, отримання вмінь та навичок виконання професійних завдань. При цьому у процесі реалізації у навчальній діяльності педагогічних проектів відбувається колаборація знань із різноманітних дисциплін, у студентів розвиваються стратегічні вміння прогнозувати як результати так і можливі наслідки прийнятих рішень. Звідси, дана технологія дозволяє поєднати теоретичні знання студентів з практичним процесом їх застосування та втілення у життя. Оскільки практика реалізації педагогічних проектів та фандрайзинг у сфері освіти готують здобувачів освіти до уміння проявляти професійну активність у різних професійних та життєвих ситуаціях. Це дозволяє говорити про те, що випускник ЗВО отримує старт щодо власної соціальної успішності. Для нього стають іманентно притаманними постійне бажання саморозвитку, ініціативність, здатність визначати напрямок та індивідуальну освітню траєкторію, вибудовувати стратегію свого професійного розвитку.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Климчук І.О. Теорія і технології реалізації інвестиційних механізмів у шкільній освіті: *посібник*. Київ : Педагогічна думка, 2014. 87 с.
2. Кобзарев О. Фандрейзинг: навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування. Асоціація міст України. Київ, ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. 84 с.
3. Крупський Т. Пошук ресурсів для діяльності організації (Fund Rasing). Київ: Коаліція «Свобода вибору», 2005. 10 с.
4. Купенко О.В. Педагогічні проекти : *навчальний посібник*. Суми : Сумський державний університет, 2015. 133 с.
5. Ноздріна Л. В., Ящук В. І., Полотай О. І. Управління проектами: *Підручник* / За заг. ред. Л. В. Ноздріної. К.: Центр учбової літератури, 2010. 432 с.

6. Технології проектування в практиці роботи загальноосвітнього навчального закладу: теоретико-практичний аспект. *Посібник*. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2014. 336 с.

7. Чернявська О. В., Соколова А. М. Фандрайзинг: *навч. посіб.* 2-е вид., з доопрац. та допов. Київ: Алерта, 2015. 272 с.